

Vid mötet behandlades den rapporterade tofsbivråken i Falsterbo i juni 2016.

FOTO: DAVID ERTERIUS

1/17 • Meddelande från Raritetskommittén • mötet 17–19 mars 2017

Rk-nytt

Raritetskommittén höll sitt vårmöte den 17–19 mars på Ottenby fågelstation. Närvarade gjorde Magnus Corell, Aron Edman, Anders Eriksson, Alexander Hellquist, Hans Larsson, Björn Malmhagen och Mats Waern.

Under mötet behandlades cirka 300 rapporter.

Unga isabellatörnskator

Raritetskommittén väljer att tills vidare publicera de skånska fynden under 2016 som obestämda isabella-/turkestantörnskator i väntan på mer kunskap kring bestämning ungfåglar av respektive art. I Storbritannien har nyligen ett fältfynd av en ungfågel publicerats som *isabellinus* (arterna är inte uppdelade där). Brittiska Rk genomför just nu en omgranskning av samtliga fynd av "isabellatörnskator" och resultatet av denna omgranskning blir således intressant för svenskt vidkommande.

Isabellatörnskatan vid Ottenby 1993

Det finns ett publicerat fynd av en gammal hane obestämd isabella-/turkestantörnskata från Södra Lunden, Ottenby, den 28 augusti 1993. Efter den omfattande genomgången som Rk genomförde 2007 (Hellström, M. 2007. Isabellatörnskata – Raritetskommitténs genomgång av de svenska fynden. Vår Fågelvärld 8/2007) har det inkommit nya fotografier på individen vilket föranledde en omgransk-

ning av detta fynd. Majoriteten av gamla hannar går att kategorisera som antingen isabellatörnskata eller turkestantörnskata. Det förekommer dock individer som är svårplacerade, inte minst från de zoner (nordvästligaste Kina, västra Mongoliet och runt Altai och Tuva i Ryssland) där de båda formerna möts och möjligen blandhäckar i viss utsträckning. Ottenbyfågeln upplevs relativt ljus under på vissa foton vilket talar för turkestantörnskata, men ljuset är svårtolkat. Däremot är den inte så rödbrun ovan vilket pekar mot isabellatörnskata, liksom det begränsade inslaget av vitt ovanför den svarta ögonmasken. Det kan vara så att andra fotoförhållanden hade speglat verkligheten mer rättvist, men så länge det råder tveksamhet anser kommittén att fyndet får stå kvar som obestämd isabella-/turkestantörnskata.

Tofsbivråk

Den 25 juni 2016 sågs en omdiskuterad individ i Falsterbo. Fågeln, en äldre hane, bär utan tvekan på tofsbivråksgener, men vid en mer ingående granskning ser man att det inte rör sig om något typisk exemplar. Likt vår bivråk varierar tofsbivråk mycket och utifrån dagens kunskap är det svårt att utesluta att en ren tofsbivråk kan se ut så här. Falsterbofågeln avviker dock genom att handpenna fem (inifrån räknat) är relativt kort, den visar tendens till mörkare vingknoge samt så är bandningen på vingundersidan tämligen otypisk för

tofsbivråk (inte minst på handpennorna). Tyvärr framgår inte stjärteckningen tydligt på något foto. Årligen dokumenteras avvikande bivråksindivider i Mellersta Östern, vilka uppvisar karaktärer som är intermediära mellan bivråk och tofsbivråk. Även om det idag saknas studier som bevisar att hybridisering sker i det område i centrala Ryssland där de båda arterna häckar så indikerar de avvikande fåglar som ses i Mellersta Östern att hybridisering sannolikt förekommer. Mot bakgrund av detta samt att fågeln inte visar ett typiskt utseende för tofsbivråk anser Rk att publicering som tofsbivråk idag inte är möjlig, inte minst då det handlar om ett förstafynd för Sverige och ett av mycket

I KORTHET

TILL RKK

- Tornuggla blir Rk-art fr.o.m. rapportåret 2017.
- Rk uppmanar Rk att hjälpa till att driva in blanketter på sibiriska järnsparvar så att inga fynd faller i glömska.
- Rk är mycket tacksamt för kommentarer från Rk till blanketterna. I de fall Rk vidarebefodrar blanketter som normalt bedöms av Rk vill Rk ha en kommentar om varför ni önskar att Rk ska bedöma fyndet.

TILL RAPPORTÖRER

- Rk uppmanar även rapportörerna att skriva raritetsblanketter på sibiriska järnsparvar. I de fall bilder finns som styrker bestämningen räcker det såklart att bifoga dessa (OBS – inte länka till web-adress!) och skriva till kompletterande information om utseende eller omständigheter.

RARITETSKOMMITTÉNS (RK) UPPDRAG

är att kvalitetssäkra fynd av nationellt sällsynta och/eller svårbestämda taxa samt bära det huvudsakliga ansvaret för kategorisering av den svenska fågelfaunan enligt Association of European Rarities Committés (AERC) indelning. Rk ansvarar också för ställningstaganden rörande vilka taxa som anträffats i Sverige. Det bör understrykas att Rk endast bedömer om en fyndbeskrivning uppfyller fastslagna kriterier för publicering. Rk kommenterar eller avgör därmed inte själva artbestämningen av en rapporterad fågel, utan det är något kommittén lämnar till rapportören.

En intressant grå gulärta rapporterades från Skåne i oktober 2016, men tyvärr finns ingen inspelning av lätet.

FOTO: MATTIAS ULLMAN

få fynd Europa. Kommittén beslutade att fyndet tills vidare ska publiceras som möjlig hybrid.

Tornuggla blir Rk-art

På mötet beslutades att Raritetskommittén från och med rapportåret 2017 tar över granskningen av rapporter på tornuggla. Bakgrunden är att tornuggla är en sällsynt art med ett fåtal fynd varje år i kombination med att det inkommit ifrågasättanden av hur välgrundad dokumentationen är för de fynd som årligen publiceras. Kommittén beslutade även att fåglar som enbart hörts och där lätesinspelning saknas inte kommer att publicera.

Stäpp- och saxaulsångare

Att skilja på stäppsångare och saxaulsångare kan vara riktigt svårt. En typisk stäppsångare kan under gynnsamma förhållanden bestämmas relativt smärtfritt, men långnäbbade individer ger inte sällan huvudbry. En avgörande fråga är med vilken säkerhet som saxaulsångare måste kunna uteslutas i sådana fall när det handlar om fynd i Nordeuropa. Det har under de senaste 20 åren visat sig att stäppsångare (25 fynd) är betydligt vanligare saxaulsångare (2 fynd) i Sverige och arten häckar numera årligen med ca 50 par i Finland. Mot bakgrund av den fyndbild som utkristalliserats och en svårbestämd rapporterad stäppsångare från Horsten i juni 2016 har frågan om kriterier för publicering aktualiserats. Rk kommer att göra en tillbakablick och se över alla publicerade samt underkända fynd av stäpp- och saxaulsångare.

Grå gulärter igen

I förra Rk-nytt uppmanades observatörer att försöka fånga läten på inspelning och

att samla in tappade fjädrar eller avföring på grå gulärter. En ung gråaktig gulärta som lockar med rivigt "r"-ljud skulle kunna vara både någon av de nordostliga formerna och någon av raserna från Medelhavet, men med hjälp av sonogram går det sannolikt att avgöra om fågeln är sydlig eller nordostlig i de flesta fall. För att kunna föra en fågel till specifik ras krävs troligen DNA i de flesta fall i dagsläget. En intressant grå gulärta rapporterades från Skåne i oktober 2016, men tyvärr finns ingen inspelning av lätet.

Azurmes

Mötet diskuterade kort de rapporter som inkommit på azurmesen från Öland i höstas. Tyvärr visar denna individ inte lika mycket vitt på stjärten som studerade

Ölandsfågeln visar inte lika mycket vitt på stjärten som studerade azurmesar i samlingar och på fältfoton.

azurmesar i samlingar och på fältfoton, och det finns risk för att detta pekar på ett (litet) hybridinslag från blåmes. I Finland har liknande individer dokumenterats och finska Rk håller på med en utredning kring variation hos azurmes samt kriterier och acceptens för publicering. Arbetet kommer att presenteras på ett nordiskt Rk-möte i Finland i augusti 2017. Rk beslutade att bordlägga ölandsfyndet med hopp om klagörande under hösten.

Tundratrut

Denna tundrahäckande trut fick alldeles nyligen artstatus i Sverige. Ännu saknas den dock på den svenska fågellistan eftersom det finns stora oklarheter kring variationen är hos de tre raserna av silltrut; fuscus, intermedius och graellsii, som är de främsta förväxlingsriskerna ur ett svenskt perspektiv. I väntan på mer kunskap tar Raritetskommittén tacksamt emot rapporter på misstänkta tundratrutar för arkivering. God fotodokumentation är en förutsättning för en framtida bedömning

Fynd som kommer att publiceras

För information om godkända fynd hänvisas till Artportalen.

Raritetskommittén | birdlife.se/rk

Raritetskommittén vid Ottenby fågelstation, mars 2017: Magnus Corell, Mats Waern, Anders Eriksson, Hans Larsson, Björn Malmhagen, Alexander Hellquist och Aron Edman. FOTO: TOBIAS LILJA NORDIN